

ZAGROS (İRAN) VE GD ANADOLU (TÜRKİYE) BÖLGELERİ ÜST KRETASE RUDİST FAUNASI: PALEOBİYOĞRAFİK ÖNEM

Ahmad Reza Khazaei¹ ve Sacit Özer²

¹*Department of Geology, Faculty of Science, University of Birjand, P. O. Box 97175/615, Birjand, Iran, arkhazaei@sci.ui.ac.ir,*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Tınaztepe Kampusu, Buca, TR-35160 İzmir, Türkiye.*

Zagros (GB İran) ve GD Anadolu bölgelerindeki rudistlere yönelik güncel paleontolojik çalışmalarımız ve stronsiyum izotop analizleri faunal içeriklerinin ve stratigrafik konumlarının daha iyi anlaşılmasına ve aynı zamanda Arap platformunun KD ve K kenarında yer alan bu bölgelere ilişkin paleobiyocoğrafik bir yaklaşım yapılmasına olanak sağlar.

Çalışmalar, Zagros bölgesindeki Tarbur Formasyonu ile GD Anadolu'daki Terbüzek ve Besni formasyonlarından derlenen rudist koleksiyonuna dayanır. Zagros ve GD Anadolu bölgeleri rudist faunası sırasıyla Matrihtiyen ve geç Kampaniyen-orta Matrihtiyen yaşını işaret eden başlıca Dictyoptychidae, Hippuritidae ve Radiolitidae, ancak seyrek olarak Requinidae, ailelerine ait türler içerir. İki bölgedeki rudist faunası yakın benzerlikler gösterir. Rudist faunasının, Akdeniz Tetis'teki diğer bölgelerle karşılaştırıldığında daha fakir olmasına karşın, örneğin Suriye, Birleşik Arab Emirlikleri, Suudi Arabistan, Umman ve Somali gibi ülkelerde coğrafik dağılım gösteren Arap platformuna özgü endemik taksalar içerir.

Rudist toplulukları arasında önemli farklılıkların olmaması, Kretase sonunda her iki bölgede benzer ekolojik ve biyolojik koşulların varlığını belirtir. Bu eşdeğerliliğin, rudistlerin Tetis'in bu bölgesindeki çeşitliliğini ve dağılımını denetleyen tekdüze iklimsel ve tektonik etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Faunal benzerlik, Kretase sonunda bu bölgeler arasında yakın bir ilişkinin olduğunu gösterir. Rudist faunasının zaman ve mekan içindeki incelenmesi, GD Anadolu ve Zagros bölgeleri arasında Matrihtiyen'de KB-GD yönlü bir göç yolunun varlığını gösterir. Zagros bölgesi büyük bir olasılıkla, GD Anadolu ile Arap platformunun diğer bölgeleri arasındaki ilişkiyi sağlayan aracı rolü üstlenmişti.

Anahtar Kelimeler: rudist (bivalvia), Üst Kretase, Zagros, GD Anadolu, paleobiyocoğrafya.

THE UPPER CRETACEOUS RUDIST FAUNA OF THE ZAGROS (IRAN) AND SE ANATOLIA (TURKEY) REGIONS: PALAEOBIOGEOGRAPHIC SIGNIFICANCE

Ahmad Reza Khazaei¹ and Sacit Özer²

¹*Department of Geology, Faculty of Science, University of Birjand, P. O. Box 97175/615, Birjand, Iran, arkhazaei@sci.ui.ac.ir*

²*Dokuz Eylül University, Engineering Faculty, Department of Geological Engineering, Tınaztepe Campus, Buca, TR-35160 İzmir, Türkiye,*

Our recent palaeontologic studies and strontium isotope data on rudists reveal to better understand the their faunal composition and stratigraphic position in the Zagros (SW of Iran) and SE Anatolian regions, which allow also to propose a palaeobiogeographic approach between these regions located in the NE and N edge of the Arabian platform.

Studies based on rudist collection from Tarbur Formation in the Zagros and Terbüzek and Besni formations in the SE Anatolian regions. The rudist fauna of the Zagros region and SE Anatolia consists mainly of taxa belonging to the Dictyoptychidae, Hippuritidae and Radiolitidae, but rare Requinidae, indicating a Maastrichtian and late Campanian-middle Maastrichtian age, respectively. The rudist fauna shows close similarities in both regions. Although the rudist fauna is generally poor when compared with those of other regions of the Mediterranean Tethys, however it contains endemic rudist taxa presenting a geographic distribution restricted to Arabian platform, e.g. Syria, United Arab Emirates, Saudi Arabia, Oman and Somalia.

Lack of significant differences between the rudist assemblages confirmed the analogous ecological and biological conditions in both regions at the end of Cretaceous. This equivalency could be happened because of the uniform controls by climatic and tectonic factors and their effects on the diversity and distribution of rudists in this part of the Tethyan province.

The faunal resemblance has also led us to incidence a close relationship between these regions through the end of Cretaceous. The study of the rudist fauna in time and space shows that the presence a migration route was developed in a NW-SE direction during the Maastrichtian time between SE Anatolia and Zagros regions. It is very possibly that the Zagros region was taken a intermediary role to allow the relationship between the SE Anatolia and other regions of the Arabian platform.

Key Words: rudist (bivalvia), Upper Cretaceous, Zagros, SE Anatolia, palaeobiogeography.